

Marie & De Tre Vise Männen

Det var en av de där gudabenådade mornarna. Jag hade Tid. Att sitta vid husknuten i försommarsolen och läsa Hela tidningen. Visserligen tog jag med mig den där högen noter ut som jag irriterande nog hade släpat runt ett par dagar. Jag tänkte kolla lite på dom sen. Senare. Kanske. I nothögen låg några sånger av Taube som jag valt på måfå. En granne hade ringt och försökt övertala mig att ta upp några Taubesånger på min repertoar medverka på en Taubefestival som skulle hållas i ladan, nästgårds. Jag ville inte vara oartig, sa att jag skulle tänka på saken och återkomma. Men jag hade motstånd. Och respekten kändes oöverkomligt stor. Och det var inte mitt språk. Och var fanns infallsvinkeln i för mig som kvinna? Och och.....

Taube är ju en av de musikaliska arketyper man vuxit upp med, en av ikonerna. Hemma i Västertorp, på söndagarna i höghuset, då man lyssnade på melodiradion som barn, fanns han där levande. Som en snäll farbror. Han sjöngs obegriplig och rabblad på femtioårskalasen. Sedan i fördjupad framtoning i Cornelis Vreeswijks och Fred Åkerströms och de andra trubadurernas tolkningar på visprämen Storcken i Stockholm på mitten av 60-talet. Där satt jag som liten fjortis, andäktig, och sög in. Jag lärde mig i denna miljö att rösten är en berättare men jag lärde mig också att Taube, Bellman och även Vreeswijks egna sånger var ett manligt universum. Inga av oss tjejer sjöng Taube eller Bellman. Vi beundrade Cornelis och de andra trubadurerna. Vi beundrade och lyssnade.

Jag hade en sångduo med en kompis, "Marie & Therese". Vi sjöng folkvisor från hela världen. Vi spelade gitarr och sjöng så fint i stämmor. Men musten, humorn, fräckheten, råheten och den där nakna sårbarheten som gjorde trubadurerna så vackra ibland när de tolkade den svenska visskatten, ekar fortsatt i mig. Men det var männens privilegium. Varken Taube eller Vreeswijk hade sedan tiden på Storcken fångat mig som sångtolkare. Det har alltid på något vis varit grabbarnas värld. Men sångerna har jag alltid älskat. Bellman hade jag dock dokumenterat en del av på CD:n "Bergman & Bellman" (Hawk Records) som jag spelat in med min bror, Anders Bergman -98. Det var sannerligen en utmaning han visade många oväntade drag, då jag fick lära känna honom lite bättre. För mig var han inte alls den suput och råbark som jag presenterats för innan. Inte heller en fisförnäm akademiker med manér. Han var rätt och slätt en av våra första dogmafilmare, en vis man med stor inkänning med ett blödande varmt hjärta och med en överlevares härliga galghumor. Jag blev rent av förälskad i skalden på kuppen.

Men nu skulle jag alltså läsa tidningen i den sköna solen. Noterna la jag åt sidan, jag måste ringa till grannen sen å säga att det inte blev nåt av. Jag surfade in i olika världar. På baksidan av dagstidningen fastnade jag helt fascinerad av en artikel om existentialisten Jean Poul Sartre och feministen Simone de Beauvoir. Båda två tongivande i den franska intellektuella parnassen på 50-60 talet, dom prioriterade sitt arbete lika mycket som sin personliga frihet kreativt såväl som sexuellt, och samtidigt hade dom två ett livslångt, hett passionerat kärleksförhållande med varann. En kvinna som heter Claudine nänting och som varit som en dotter till Simone, hade skrivit en bok om deras ovillkorliga, rebelliska kärleksrelation, och som jag kommer ihåg det berättade hon att ingen av dem ville göra avkall på sin rätt till affärer och relationer vid sidan om. Men dom älskade varann djupt och var starkt beroende av varann. Dom stöttade varann solidariskt i alla lägen. I arbete och frihet. En gång i veckan träffades dom på en liten restaurang vid rivegauche i Paris och spenderade sedan natten tillsammans. Den kvällen och natten var bara deras. Claudine påstod att Simone nog innerst inne önskade leva tillsammans med Jean Poul, kanske till och med dela lägenhet. Men hon visste också att detta skulle inskränka för mycket på bådars personliga frihet och vision. Simone bodde enkelt i en liten etta mitt i Paris, där samlades likasinnade till diskussioner och umgänge. Claudine var där varje dag. Hon stod Simone nära. Men det fanns en regel, hon fick inte komma förrän efter ett visst klockslag, då Simone var färdig med sitt skrivarbete, eller ibland sina älskare.

Nu berättar Claudine i artikeln om en situation som utspelar sig i början av 60-talet, mellan dessa två självständiga, starka personer. Det var på den där lilla kärleksrestaurangen, där de två alltid möttes. Dagen efter denna händelse skulle Frankrike gå till presidentval, stämningen var laddad på äkta franskt manér. En av kandidaterna var Mitterand. Simone och Jean Poul kom att hamna i ett storgärål om hur de skulle rösta. Jean Poul förkunnade högt och tydligt att han tänkte fan inte rösta över

huvud taget. "Merde!" Simone blev rasade. "Tu est un tromper!", "Svikare!" Du kunde i vart fall vara solidarisk med kvinnorrörelsen, rösta på Mitterand argumenterade Simone upprörd av ilska, som, som hon trodde, kunde göra något för kvinnorna. Nej, han tänkte förbanne mig inte rösta, dom var av samma borgliga skrot å korn allesammans..."De la Merde! "Dom kom nästan till att puckla på varandra i detta offentliga privata storgräl och skiljdes under stort uppror och vrede.

En sårbar spricka hade blottats i denna högtburna ovillkorliga "ideala" relation, med friheten, stoltheten och självständigheten som bane´r. Till och med den franska radion nämnde händelsen i sina nyhetsutsändningar under själva valdagen, "Det kända paret Simone de Beauvoir och Jean Poul Sartre hade för första gången officiellt uppvisat en oenighet och djup spricka i en politisk fråga". Claudine hörde detta på radionyhetererna och skyndade sig hem till Simone. "Simone, Simone, har du hört nyhetererna" frågar Claudine när hon slutligen släppts in, tidigare än regeln tillät. "Vilka nyheter?" svarar Simone som suttit och arbetat och inte lyssnat på radion. "Har du inte hört att grälet mellan dig och Jean Poul på restaurangen blivit en stor politisk skandal och rapporteras till å med i radionyhetererna", "Que´es qu`il se passe?", "Vad sker?" frågar Simone och ser strängt på Claudine. "Dom säger att det kända paret SB och JPS för första gången officiellt uppvisat en oenighet och en djup spricka i en politisk fråga"säger Claudine och bävar för Simones raseriutbrott. Simone blir till Claudines stora förvåning alldeles tyst och blossande röd om kinderna. Hon vänder sig om stilla: "Vad är det du säger?Paret!....sa dom verkligen att vi var ett par"?.....

Så kommer jag ihåg artikeln och denna anekdot berörde mig djupt där bakom den prasslande tidningen i förmiddagssolen. Mina ögon blev rent av tårfyllda och jag förvånades av min starka reaktion. Men det var en sån direkt bild, som talade rakt ut från hjärtat. Som en film om det som är omöjligt att fånga i ord. Där friheten, tillåten och förbjuden, ändå är drivkraften och där tryggheten på nåt märkligt vis både hägrar och hotar. Både ger liv och kväver. Och mitt i alltihopa, en ren och oskyldig romantisk längtan om enhet. Jag kände filmen tydligt i min röst, trevande efter sitt uttryck, följde en impuls och sträckte ut handen efter nothögen. Jag tog gitarren som stod inom räckhåll och utan att tänka började mina fingrar spela den första sången i högen. Det råkade vara "Min älskling du är som en ros" som i min sinnesstämning blev en lovsång till den omöjliga, underbara, smärtsamma glädjefyllda, motsägelsefulla kärleken. Jag hade aldrig tänkt mig den sången på det sättet förut., den blev, i sin tidlöshet, helt vibrerande aktuell.

Sen fortsatte det bara av farten. Jag hade funnit en väg in. Min händer visste precis vart dom ville hän på gitarren, jag fann ackord, harmonier och kombinationer jag aldrig provat förut. Det glömde jag. Gåvor kan komma till oss på de mest oväntade och märkliga vis. Jag kände mig inviterad och i all ödmjukhet reste jag på min fantasys vingar in i Everts, Cornelis och Carl-Michaels världar, in i dessa hologramsånger som innehåller så många bottnar och frågade mig, vem är jag i denna sång? Deras gåva var att visa mig det. Är det inte vad alla visa män gör? Dom hjälper oss att upptäcka mer av oss själva. Och igen och igen sända oss ut på upptäcksfärd.

Jag säger som Evert sa till Bibbi: "Varför räkna timmarna när du kan räkna kyssarna."
Lev Vål!

PS Jag spelade i grannens lada. DS